

УДК 37.013:007.1:004.9

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Максим Євлах

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького***Анотація:**

У статті визначено, що медіаграмотність охоплює не лише здатність користуватися технологіями, але й усвідомлювати їхній вплив на суспільство, тобто це комплекс навичок, що включає критичне мислення, аналітичні здібності та етичні принципи. Значення медіаграмотності для фахівців з цифрових технологій важко переоцінити, оскільки вона дозволяє їм ефективно виконувати свої професійні обов'язки та активно брати участь в інформаційному просторі. Крім того, у статті охарактеризовано особливості формування медіаграмотності у підготовці фахівців з цифрових технологій в США, Великій Британії, Німеччині, Франції та Канаді, що дало змогу виокремити їхні суттєві відмінності. У Канаді та США акцент роблять на критичному мисленні та соціальних аспектах, в той час як Німеччина та Франція більше фокусуються на технічних навичках та етичних питаннях. Велика Британія, у свою чергу, поєднує різні підходи, беручи до уваги особливості медіа та комунікацій. Проаналізовано наукові дослідження щодо формування медіаграмотності у майбутніх фахівців з цифрових технологій в різних країнах, підкреслено необхідність систематизації зарубіжних наукових підходів за вказаною тематикою. Зокрема, у статті виокремлено такі підходи до формування медіаграмотності у майбутніх фахівців з цифрових технологій: системний, компетентнісний, діяльнісний, структурно-функціональний, особистісно-орієнтований, медіавиховання, протекціоністський, андрагогічний та підхід культурної компетентності. Систематизація наукових напрацювань щодо формування медіаграмотності у майбутніх фахівців з цифрових технологій у різних країнах також дозволяє визначити особливості у підготовці фахівців з цифрових технологій в залежності від культурних, соціальних та освітніх особливостей кожної країни. Це надає можливість здобути різний досвід, який може бути корисним для адаптації медіаграмотності в Україні, враховуючи сучасні потреби та виклики.

Ключові слова:

зарубіжний досвід; медіаграмотність; професійна підготовка; фахівці; цифрові технології.

Resume:

Yevlakh Maksym. Foreign experience in developing media literacy in the professional training of digital technology specialists.

The article defines that media literacy includes not only the ability to use technologies, but also to be aware of their impact on society, that is, it is a set of skills that includes critical thinking, analytical abilities and ethical principles. The value of media literacy for digital technology professionals cannot be overestimated, as it allows them to effectively perform their professional duties and actively participate in the information space. In addition, the article describes the peculiarities of media literacy formation in the training of digital technology specialists in the USA, Great Britain, Germany, France and Canada, which makes it possible to highlight their essential differences. Canada and the USA emphasize critical thinking and social aspects, while Germany and France focus more on technical skills and ethical issues. Great Britain, in turn, combines different approaches, taking into account the peculiarities of media and communications. Analyzing scientific research on the formation of media literacy among future specialists in digital technologies in different countries, it is necessary to emphasize the need to systematize foreign scientific approaches on the specified topic. In particular, the article highlights the following approaches to the formation of media literacy among future specialists in digital technologies: systemic, competent, active, structural-functional, personal-oriented, media education, protecting, andragogic and cultural competence approach. The systematization of scientific research on the formation of media literacy among future specialists in digital technologies in different countries also made it possible to determine the peculiarities in the training of specialists in digital technologies depending on the cultural, social and educational characteristics of each country. This provides an opportunity to gain various experiences that can be useful for the adaptation of media literacy in Ukraine, taking into account modern needs and challenges.

Key words:

foreign experience; media literacy; professional training; specialists; digital technologies.

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному суспільстві медіаграмотність стає критично важливою для успішної професійної діяльності фахівців з цифрових технологій. Незважаючи на це, в більшості країн формування медіаграмотності в системі професійної підготовки залишається недостатньо розвиненим. Це визначає необхідність формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій, оскільки вказана тема є актуальною проблемою, яка потребує комплексного підходу, який буде включати розвиток навчальних програм, підготовку викладачів та створення умов для практичного навчання. Розв'язання цих питань стане запорукою підвищення якості освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зі зростанням інтересу до оцінки ефективності

навчальних програм відповідно зростає актуальність медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій. Відповідно її дослідженнями серед вітчизняних науковців займалися: О. Єжова (2024) та К. Біницька (2014), які запропонували різні критерії та методи оцінювання результатів навчання.

В той же час, у публікаціях закордонних науковців: V. Biletsky, H. Onkovych & O. Yanyshyn (2019), E. Gaines, 2010, M. Bulger, & P. Davison (2018) обговорюється доцільність впровадження медіаграмотності в навчальні програми технічних спеціальностей, серед яких навчальні програми для підготовки фахівців з цифрових технологій, що позитивно впливає на формування всебічно розвинених фахівців.

Крім того, дослідження таких науковців як: Y. Bektaş & M. Alver (2020), V. Milenkova (2019) підкреслюють, що формування медіаграмотності

є міждисциплінарним процесом, який об'єднує елементи технологій, соціології, психології та медіаосвіти.

Варто акцентувати увагу на тому, що А. Orozova, С. Alamanova & А. Kazakov (2021) підкреслюють важливість комплексного підходу до визначення медіаграмотності, що включає критичне мислення, аналіз медіа-контенту, а також навички створення власних медіа-продуктів.

Формулювання цілей статті. Основна мета статті полягає в системному аналізі та узагальненні міжнародного досвіду в сфері медіаграмотності у професійній підготовці майбутніх фахівців з цифрових технологій.

Відповідно до поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- проаналізувати різні підходи до формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у країнах з розвинутими системами освіти: США, Великій Британії, Німеччині, Франції та Канаді;

- визначити відмінні риси у формуванні медіаграмотності під час професійної підготовки фахівців з цифрових технологій у США, Великій Британії, Німеччині, Франції та Канаді;

- визначити зарубіжні наукові підходи до формування медіаграмотності у майбутніх фахівців з цифрових технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі інформаційні технології займають центральне місце в житті суспільства, відповідно медіаграмотність стає надзвичайно важливою компетенцією. Вона включає в себе здатність критично сприймати інформацію, аналізувати медіа-контент і ефективно використовувати цифрові технології.

Заслуговує на увагу той факт, що особливо актуально це для фахівців з цифрових технологій, адже їхня діяльність безпосередньо пов'язана з обробкою та створенням інформації. Крім того, сучасний ринок праці вимагає високих медіаграмотних навичок, що можливе за умови інтеграції міжнародних стандартів у підготовці фахівців з цифрових технологій, що допоможе їм бути більш конкурентоспроможними. Саме тому аналіз зарубіжного досвіду формування медіаграмотності у професійній підготовці таких фахівців є актуальним та необхідним.

У наукових колах висловлюється думка, що для вивчення зарубіжного досвіду формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій доцільно охарактеризувати особливості у країнах з розвинутими системами освіти: США, Великій Британії, Німеччині, Франції та Канаді.

Варто наголосити, що у цьому контексті формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у

США є важливим аспектом освітньої політики, що спрямований на підготовку студентів до роботи в інформаційному суспільстві. У сучасному світі, де цифрові технології та медіа відіграють ключову роль, медіаграмотність стає необхідною складовою професійних навичок (Toiskin & Krasilnikov, 2009).

Особливостями формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у США є:

1. Медіаграмотність охоплює здатність аналізувати, оцінювати і створювати медіа-контент, а також критично сприймати інформацію. Для фахівців з цифрових технологій це включає: розуміння різноманітних медіа-форматів і платформ; вміння працювати з інформацією з різних джерел; етичні аспекти роботи з медіа.

2. У США медіаграмотність інтегрується в навчальні програми через кілька ключових стратегій:

- крос-дисциплінарний підхід – медіаграмотність викладається не лише в рамках курсів з медіа, але й у комп'ютерних науках, інформаційних технологіях та бізнес-курсах. Це забезпечує всебічний розвиток навичок;

- проєктне навчання – студенти залучаються до реальних проєктів, які вимагають створення та аналізу медіа-контенту. Це може включати розробку веб-сайтів, створення мультимедійних презентацій або проведення маркетингових кампаній;

- використання сучасних технологій – інтеграція новітніх технологій, таких як штучний інтелект та аналітика даних, для навчання медіаграмотності. Студенти вивчають, як саме вказані технології можуть бути використані для збору та аналізу інформації.

3. Методики навчання:

- активні методи навчання – дискусії, групові проєкти та рольові ігри, що допомагають студентам розвивати критичне мислення та навички аналізу медіа;

- воркшопи та тренінги – проведення семінарів, які фокусуються на практичному застосуванні медіаграмотності, включаючи вміння виявляти дезінформацію і створювати етичний медіа-контент;

- співпраця з індустрією – взаємодія з професіоналами медіа-індустрії, що забезпечує студентам доступ до актуальної інформації та практичного досвіду.

4. Оцінка рівня медіаграмотності студентів проводиться через:

- проєктні роботи, які демонструють навички аналізу та створення медіаконтенту;

- тести та опитування, що дозволяють оцінити знання студентів з етичних аспектів медіа та

їхньої здатності критично оцінювати інформацію.

Таким чином, формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у США є ключовим чинником для успішної кар'єри в інформаційному суспільстві. Інтеграція медіаграмотності в навчальні програми, використання активних методів навчання та співпраця з індустрією забезпечують студентам необхідні навички для ефективного споживання та створення медіаконтенту в цифровому світі.

Що стосується формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у Великій Британії, то слід відмітити декілька особливостей:

- інтеграція в навчальні програми: медіаграмотність активно інтегрується у навчальні плани курсів з цифрових технологій, забезпечуючи студентів знаннями про етичні, правові та соціальні аспекти використання медіа та технологій.

- практичний підхід: розробка практичних проектів, які дозволяють студентам набути досвіду роботи з різними медіаформатами, в тому числі створенням контенту, аналізом даних і комунікацією;

- критичне мислення: навчальні програми акцентують увагу на розвитку критичного мислення, навичок оцінки достовірності джерел інформації та розуміння медіаплатформ;

- співпраця з промисловістю: університети співпрацюють з підприємствами та медіаорганізаціями, що дозволяє студентам отримувати практичний досвід та доступ до реальних кейсів;

- фокус на етиці та відповідальності: особлива увага приділяється етичним питанням, таким як захист даних, конфіденційність та вплив медіа на суспільство;

- використання сучасних технологій: викладання базується на використанні новітніх цифрових інструментів, що допомагає студентам бути в курсі актуальних тенденцій у технологіях;

- підтримка з боку уряду: уряди Великої Британії підтримують ініціативи з медіаграмотності, що підкреслює важливість цієї теми в освіті.

Таким чином, перелічені особливості допомагають готувати фахівців, здатних ефективно орієнтуватися в цифровому середовищі та відповідально використовувати медіа.

Щодо формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у Німеччині, слід відмітити приділення їй особливої уваги як важливої

складової освіти. У країні активно впроваджують програми, що допомагають студентам розвивати критичне мислення, навички аналізу та оцінювання інформації з різних медіа-джерел.

Університети та коледжі в Німеччині включають курси з медіаграмотності в свої навчальні плани, що допомагає студентам розуміти, як працюють медіа та як їх можна використовувати в професійній діяльності. Також студенти, майбутні фахівці з цифрових технологій отримують можливість працювати з різними медіаформатами, створювати контент та аналізувати інформацію, що включає роботу з соціальними мережами, блогами, відео та іншими цифровими платформами (Hobbs, 2010).

Програми навчання в університетах та коледжах Німеччини акцентують увагу на розвитку критичного мислення, що дозволяє студентам оцінювати достовірність джерел інформації та виявляти маніпуляції. Крім того, взаємодія з компаніями та експертами галузі сприяє практичному застосуванню медіаграмотності у реальних проектах, де студенти можуть використовувати свої знання для розв'язання практичних завдань.

Важливим аспектом є також навчання етичним стандартам використання медіа, що включає обговорення питань приватності, авторських прав та відповідальності за контент.

Отже, формування медіаграмотності у Німеччині є ключовим елементом підготовки фахівців з цифрових технологій, що дозволяє їм ефективно орієнтуватися в складному медіапейзажі та приймати обґрунтовані рішення у своїй професійній діяльності.

Наступною країною, в якій доцільно розглянути формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій є Франція, де ключовим елементом сучасної освітньої системи є врахування впливу цифрових медіа на суспільство. У контексті зростання інформаційних технологій та викликів, пов'язаних із дезінформацією, медіаграмотність стає необхідною для підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Медіаграмотність у Франції охоплює здатність критично оцінювати, аналізувати, створювати і етично використовувати медіа-контент. Для фахівців з цифрових технологій це передбачає: розуміння різноманітних медіа-платформ та їхнього функціонування; вміння аналізувати інформацію з різних джерел; знання етичних аспектів медійної діяльності.

У Франції медіаграмотність інтегрується в освітні програми через кілька основних стратегій:

- медіаграмотність викладається на курсах з інформаційних технологій, журналістики, медіа-досліджень і комунікацій, що дозволяє студентам

отримувати комплексні знання, що поєднують теорію та практику;

– студенти залучаються до проєктів, які включають створення медіаконтенту, розробку веб-сайтів та програмування, що дозволяє застосовувати теоретичні знання в реальних ситуаціях;

– інтеграція новітніх технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна реальність та аналітика даних, для покращення медіаграмотності.

Особливої уваги потребує тісна взаємодія з представниками медіа-індустрії, що надає студентам можливість отримувати актуальні знання та практичний досвід використання групових проєктів, дебатів та ролевих ігор і допомагає студентам розвивати критичне мислення та аналітичні навички.

Оцінка рівня медіаграмотності студентів проводиться через різноманітні проєктні роботи, які демонструють навички створення та аналізу медіа-контенту.

Таким чином, формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у Франції є важливим аспектом, який допомагає студентам адаптуватися до викликів сучасного інформаційного суспільства. Інтеграція медіаграмотності в навчальні програми, використання активних методів навчання та співпраця з індустрією забезпечують студентам необхідні навички для ефективної професійної діяльності у світі цифрових технологій.

Що стосується особливостей формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у Канаді, слід зауважити: по-перше, медіаграмотність викладається в рамках курсів з інформаційних технологій, медіа-досліджень, журналістики та комунікацій, що забезпечує студентам широку базу знань.

По-друге, студенти залучаються до проєктів, які включають створення медіаконтенту, розробку веб-сайтів і програмування, що дозволяє їм застосовувати теоретичні знання в реальних умовах.

По-третє, відбувається інтеграція новітніх технологій, таких як штучний інтелект, аналітика даних і віртуальна реальність, у навчальний процес для підвищення медіаграмотності.

Оцінка рівня медіаграмотності студентів здійснюється через проведення тестів та опитувань, що дозволяють оцінити знання студентів про етичні аспекти медіа та їхню здатність критично оцінювати інформацію. Організація семінарів, зосереджених на практичному застосуванні медіаграмотності, зокрема на виявленні дезінформації та етичному створенні контенту (Erdem & Erişti, 2022).

Отже, формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій у Канаді є важливим кроком у підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно працювати в інформаційному суспільстві. Інтеграція медіаграмотності в навчальні програми, використання активних методів навчання та співпраця з індустрією забезпечують студентам необхідні навички для успішної діяльності у світі цифрових технологій.

На основі вищезазначеного доцільно визначити відмінні риси у формуванні медіаграмотності під час професійної підготовки фахівців з цифрових технологій у різних країнах: США, Великій Британії, Німеччині, Франції та Канаді (таблиця 1).

Таким чином, формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій відрізняється в залежності від культурних, соціальних і освітніх особливостей кожної країни. Це дозволяє отримувати різноманітний досвід, який може бути корисним для адаптації медіаграмотності в Україні, враховуючи потреби та виклики сьогодення.

Синтезуючи наукові напрацювання щодо формування медіаграмотності у майбутніх фахівців з цифрових технологій у різних країнах, варто наголосити на необхідності систематизації зарубіжних наукових підходів до формування медіаграмотності у фахівців з цифрових технологій (таблиця 2).

Так, системний підхід до вивчення медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій передбачає комплексний аналіз цієї компетенції в різних аспектах, який включає не лише засвоєння знань про медіа, але й розвиток навичок критичного мислення, умінь аналізувати медійні матеріали, а також ефективно та безпечно використання цифрових ресурсів.

Наступний підхід – компетентнісний підхід до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій зосереджується на розвитку ключових компетенцій, які необхідні для успішної професійної діяльності в умовах інформаційного суспільства. Такий підхід акцентує увагу на практичному застосуванні знань та навичок, що дозволяє студентам бути більш готовими до реальних викликів у своїй кар'єрі.

Компетентнісний підхід до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій сприяє формуванню не лише теоретичних знань, але й практичних навичок, необхідних для ефективної роботи в сучасному інформаційному середовищі. Інтеграція цього підходу в освітні програми дозволяє підготувати фахівців, здатних адекватно реагувати на виклики і використовувати можливості, які надають нові медіа та цифрові технології.

Таблиця 1

Відмінні риси у формуванні медіаграмотності під час професійної підготовки фахівців з цифрових технологій у різних країнах

Країна	Елементи формування медіаграмотності у підготовці фахівців з цифрових технологій	Характеристика особливостей формування медіаграмотності під час професійної підготовки фахівців з цифрових технологій
США	Інтеграція в навчальні програми	Медіаграмотність важлива, але може бути представлена в окремих курсах або ініціативах, які не завжди інтегровані в основний навчальний план
Велика Британія		Медіаграмотність включається в навчання з комунікаційних наук, але може бути менш формалізованою у загальноосвітніх програмах
Німеччина		Інтеграція медіаграмотності в освітні програми акцентує увагу на технічних навичках та практичних аспектах використання медіа
Франція		Медіаграмотність вбудована в освітні програми, з акцентом на етичні питання та соціальну відповідальність
Канада		Медіаграмотність є невід'ємною частиною навчальних програм на всіх рівнях освіти, з акцентом на критичне мислення, аналіз інформації та використання медіа в професійній діяльності
США та Канада	Підходи до критичного мислення	В обох країнах акцентують увагу на розвитку критичного мислення, навчанні аналізу інформації та виявленню дезінформації
Велика Британія		Критичне мислення є важливим, але акцент може бути більше на аналізі літератури та медіа-контенті
Німеччина		Хоча критичне мислення розвивається, акцент більше на технічних навичках
Франція		Критичне мислення важливе з акцентом на соціальну відповідальність
США та Канада	Співпраця з індустрією	Співпраця з громадськими організаціями та медіа є важливою, що допомагає в практичному навчанні
Велика Британія		Активна співпраця з медіа та культурними інституціями для підтримки програм медіаграмотності
Німеччина та Франція		Співпраця з промисловістю зосереджена на технічних аспектах, з метою підготовки спеціалістів, які відповідають вимогам ринку
США	Цифрова етика і відповідальність	Етичні питання розглядаються, але можуть бути більше орієнтовані на свободу слова та її обмеження
Велика Британія		Питання етики важливі, але акцентуються в контексті регулювання медіа
Німеччина та Франція		У цих країнах акцентують увагу на етичних питаннях, включаючи авторські права та соціальну відповідальність
Канада		Великий акцент на цифровій етиці, конфіденційності даних і соціальній відповідальності
США	Методи навчання	Використовуються новітні технології, але акцент може бути на традиційних методах
Велика Британія		Сильний акцент на семінарських заняттях та практичному навчанні
Німеччина		Більш структуровані підходи до навчання з акцентом на технічні аспекти
Франція		Використання сучасних технологій та інтерактивних методів навчання
Канада		Використання інтерактивних платформ і мультимедійних ресурсів для залучення студентів

Характеристика зарубіжних наукових підходів до формування медіаграмотності у майбутніх фахівців з цифрових технологій

№ п/п	Підходи до вивчення медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій	Характеристика підходу
1	Системний підхід	передбачає комплексний аналіз цієї компетенції в різних аспектах
2	Компетентнісний підхід	зосереджується на розвитку ключових компетенцій, які необхідні для успішної професійної діяльності в умовах інформаційного суспільства
3	Діяльнісний підхід	акцентує увагу на практичному застосуванні знань і навичок у реальних умовах
4	Структурно-функціональний підхід	фокусується на аналізі складових частин цієї компетенції та їхньому взаємозв'язку, а також на функціях, які вона виконує у професійній діяльності
5	Особистісно-орієнтований підхід	акцентує увагу на розвитку індивідуальних здібностей, інтересів і потреб студентів
6	Медіавиховання	фокусується на розвитку у студентів критичного мислення, навичок аналізу медіа-контенту, а також на формуванні свідомого і відповідального ставлення до медійних ресурсів
7	Протекціоністський підхід	акцентує увагу на захисті особистості від негативного впливу медіа та формуванні безпечного інформаційного середовища
8	Андрагогічний підхід	фокусується на навчанні дорослих, є особливо важливим у контексті формування медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій
9	Підхід культурної компетентності	акцентує увагу на важливості культурних аспектів у сприйнятті та створенні медійного контенту

Щодо *діяльнісного підходу* до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій, то він акцентує увагу на практичному застосуванні знань і навичок у реальних умовах. Цей підхід спрямований на формування активної позиції студентів, їхньої здатності до самостійної діяльності та критичного осмислення медійного контенту.

Діяльнісний підхід до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій акцентує увагу на розвитку практичних навичок і критичного мислення через активну участь у навчальному процесі, що забезпечує студентам можливість не лише отримати теоретичні знання, але й набратися досвіду, необхідного для успішної професійної діяльності в умовах сучасного інформаційного середовища (Buchatska, Zarichna, Matiienko & Khurtenko, 2024).

Структурно-функціональний підхід до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій фокусується на аналізі складових частин цієї компетенції та їхньому взаємозв'язку, а також на функціях, які вона виконує у професійній діяльності та дозволяє створити цілісну картину медіаграмотності й визначити її значення для підготовки фахівців.

Структурно-функціональний підхід до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій допомагає зрозуміти, як різні елементи медіаграмотності взаємодіють між собою і як вони сприяють формуванню компетентних спеціалістів. Це, в свою чергу, підкреслює необхідність інтеграції цих знань і навичок у навчальні програми, що забезпечить підготовку фахівців, готових до викликів сучасного інформаційного суспільства.

Ще одним підходом до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій є *особистісно-орієнтований підхід*, який акцентує увагу на розвитку індивідуальних здібностей, інтересів і потреб студентів. Він передбачає врахування особистісних характеристик, що допомагає створити більш ефективне та мотивуюче навчальне середовище.

Особистісно-орієнтований підхід до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій дозволяє формувати не лише професійні навички, але й особистісні якості. Такий підхід створює умови для активної участі студентів у навчальному процесі, сприяє розвитку їхніх інтересів та креативності, що є надзвичайно важливим у сучасному інформаційному суспільстві.

Крім того, *медіавиховання* є ключовим елементом у формуванні медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій. Цей процес спрямований на розвиток у студентів критичного мислення, навичок аналізу медіаконтенту, а також на формування свідомого і відповідального ставлення до медійних ресурсів.

Медіавиховання є невід'ємною частиною медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій, сприяючи формуванню критичного, етичного та свідомого ставлення до медіа, що забезпечує студентам розвиток навичок, які необхідні для ефективної роботи в інформаційному середовищі, а також допомагає їм стати активними та відповідальними учасниками медійного простору.

Протекціоністський підхід до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій акцентує увагу на захисті особистості від негативного впливу медіа та формуванні безпечного інформаційного середовища. Він передбачає розвиток у студентів навичок, які допоможуть їм критично сприймати медіа-контент й уникати маніпуляцій.

Протекціоністський підхід до медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій спрямований на формування обізнаності та навичок, необхідних для захисту від негативного впливу медіа. Крім того, цей підхід допомагає студентам не лише адаптуватися до інформаційного середовища, але й стати відповідальними споживачами медіа, здатними критично оцінювати контент і приймати обґрунтовані рішення.

Підхід, який фокусується на навчанні дорослих та є особливо важливим у контексті формування медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій – це *андрагогічний підхід*. Він враховує специфіку навчання дорослих, їхнє життя, досвід та мотивацію.

Андрогогічний підхід до формування медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій забезпечує адаптацію навчального процесу до потреб і вимог дорослих студентів, що сприяє розвитку навичок, необхідних для критичного сприйняття медіа, усвідомленого споживання інформації та ефективного використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Підхід культурної компетентності в медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій акцентує увагу на важливості

культурних аспектів у сприйнятті та створенні медійного контенту. Такий підхід підкреслює, що медіаграмотність повинна включати знання про культурні контексти, різноманітність і соціальну динаміку, що впливають на медіа.

Підхід культурної компетентності у формуванні медіаграмотності майбутніх фахівців з цифрових технологій допомагає студентам усвідомити значення культурних факторів у медіа, що сприяє розвитку критичного мислення, творчості та здатності до адаптації в глобальному інформаційному середовищі, що є важливим для успішної професійної діяльності.

Висновки. Отже, медіаграмотність – це не лише вміння користуватися технологіями, але й розуміння їхнього впливу на суспільство, адже це комплекс навичок, який включає в себе критичне мислення, аналітичні здібності та етичні принципи. Важливість медіаграмотності для фахівців з цифрових технологій важко переоцінити, адже вона дозволяє їм не лише ефективно виконувати свої професійні обов'язки, але й бути активними учасниками інформаційного простору.

Формування медіаграмотності у професійній підготовці фахівців з цифрових технологій в США, Великій Британії, Німеччині, Франції та Канаді має спільні риси, але також суттєві відмінності. Канада та США акцентують увагу на критичному мисленні та соціальних аспектах, тоді як Німеччина та Франція більше зосереджені на технічних навичках та етичних питаннях. Велика Британія поєднує різні підходи, враховуючи специфіку медіа та комунікацій.

Синтезуючи наукові напрацювання щодо формування медіаграмотності у майбутніх фахівців з цифрових технологій у різних країнах, варто наголосити на необхідності систематизації зарубіжних наукових підходів до формування медіаграмотності у фахівців з цифрових технологій. Зокрема, виокремлено наступні підходи: системний підхід, компетентнісний підхід, діяльнісний підхід, структурно-функціональний підхід, особистісно-орієнтований підхід, медіавиховання, протекціоністський підхід, андрагогічний підхід, підхід культурної компетентності.

Перспективою подальших досліджень є необхідність детального дослідження з метою вивчення адаптації успішних зарубіжних практик формування медіаграмотності у майбутніх фахівців з цифрових технологій до українського контексту, враховуючи культурні та соціальні особливості.

Список використаних джерел

Єжова, О. (2024). Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі технологій і дизайну засобами цифрових технологій. *Журнал Прикарпатського*

References

Yezhova, O. (2024). Professional training of future specialists in the field of technology and design using digital technologies. *Journal of Vasyl Stefanyk Prykarpattia*

- національного університету імені Василя Стефаника, 11 (1), 20–24. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.11.1.20-24>.
- Біницька, К.М. (2014). Досвід розвитку медіаосвіти в зарубіжних країнах. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 1, 37–44. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/article/view/197309>.
- Bektaş, Y.A., & Alver, M. (2020). Evaluation of Student Attitudes and Teacher and Teacher Candidate Opinions Regarding the Media Literacy Course. *Mersin University Faculty of Education Journal*, 16 (3), 546–572.
- Biletsky, V., Onkovych, H., & Yanyshyn, O. (2019). Media education technologies in developing students professional competence. *Scientific Journal WEST-EAST*, 2 (1), 110–114. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/739f4737-4e19-46a8-92a8-771d9134c452>.
- Buchatska, S., Zarichna, O., Matiienko, O., & Khurtenko, O. (2024). Enhancing media literacy skill building in pedagogical universities: Our view and experience. *East European Journal of Psycholinguistics*, 11 (1), 47–62. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2024.11.1.buc>.
- Bulger, M. ve Davison, P. (2018). The promises, challenges, and futures of media literacy. *Journal of Media Literacy Education*, 10 (1), 1–21. URL: <https://digitalcommons.uri.edu/jmle/vol10/iss1/1/>.
- Erdem, C., & Erişti, B. (2022). Implementation and Evaluation of a Media Literacy Skills Curriculum: An Action Research Study. *International Journal of Modern Education Studies*, 6 (1), 21–50. URL: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2553094>.
- Gaines, E. (2010). Media Literacy and Semiotics. In: Media Literacy and Semiotics. Semiotics and Popular Culture. *Palgrave Macmillan*. https://doi.org/10.1057/9780230115514_2.
- Hobbs, R. (2010). Digital and media literacy: A plan of action. *Washington, DC: The Aspen Institute*. URL: https://www.aspeninstitute.org/wp-content/uploads/files/content/docs/Digital_and_Media_Literacy.pdf.
- Milenkova, V (2019) Digital Literacy and inequalities in knowledgesociety. *Ethical Studies* 4 (2): 290–300.
- Orozonova, A., Alamanova, C. & Kazakov, A. (2021). Media literacy of future higher education applicants from theory to practice. *Futurity Education*, 1 (1), 48–57. <https://doi.org/10.57125/FED/2022.10.11.5>.
- Toiskin, V.S., Krasilnikov, V.V. (2009). Media education in information-educational environment, 122.
- National University, 11 (1), 20–24. <https://doi.org/10.15330/jpnu.11.1.20-24> [in Ukrainian].
- Binytska, K.M. (2014). Experience in the development of media education in foreign countries. *Collection of scientific works of the Uman State Pedagogical University*, 1, 37–44. <http://znp.udpu.edu.ua/article/view/197309> [in Ukrainian].
- Bektaş, Y.A., & Alver, M. (2020). Evaluation of Student Attitudes and Teacher Candidate Opinions Regarding the Media Literacy Course. *Mersin University Faculty of Education Journal*, 16 (3), 546–572 [in English]
- Biletsky, V., Onkovych, H., & Yanyshyn, O. (2019). Media education technologies in developing students professional competence. *Scientific Journal WEST-EAST*, 2 (1), 110–114. <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/739f4737-4e19-46a8-92a8-771d9134c452> [in English]
- Buchatska, S., Zarichna, O., Matiienko, O., & Khurtenko, O. (2024). Enhancing media literacy skill building in pedagogical universities: Our view and experience. *East European Journal of Psycholinguistics*, 11 (1), 47–62. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2024.11.1.buc> [in English]
- Bulger, M. ve Davison, P. (2018). The promises, challenges, and futures of media literacy. *Journal of Media Literacy Education*, 10 (1), 1–21. <https://digitalcommons.uri.edu/jmle/vol10/iss1/1/> [in English]
- Erdem, C., & Erişti, B. (2022). Implementation and Evaluation of a Media Literacy Skills Curriculum: An Action Research Study. *International Journal of Modern Education Studies*, 6 (1), 21–50. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2553094> [in English]
- Gaines, E. (2010). Media Literacy and Semiotics. In: Media Literacy and Semiotics. Semiotics and Popular Culture. *Palgrave Macmillan*. https://doi.org/10.1057/9780230115514_2 [in English]
- Hobbs, R. (2010). Digital and media literacy: A plan of action. *Washington, DC: The Aspen Institute*. https://www.aspeninstitute.org/wp-content/uploads/files/content/docs/Digital_and_Media_Literacy.pdf [in English]
- Milenkova, V (2019) Digital Literacy and inequalities in knowledgesociety. *Ethical Studies* 4 (2): 290–300 [in English]
- Orozonova, A., Alamanova, C. & Kazakov, A. (2021). Media literacy of future higher education applicants from theory to practice. *Futurity Education*, 1 (1), 48–57. <https://doi.org/10.57125/FED/2022.10.11.5> [in English]
- Toiskin, V.S., Krasilnikov, V.V. (2009). Media education in information-educational environment, 122 [in English]

Відомості про автора:

Євлах Максим Олексійович
maksym_yevlakh@mdpu.org.ua
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2025-34-135-183-190

Матеріал надійшов до редакції 03. 06. 2025 р.
Прийнято до друку 13. 06. 2025 р.

Information about the author:

Yevlakh Maksym Oleksiiovych
maksym_yevlakh@mdpu.org.ua
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2025-34-135-183-190

Received at the editorial office 03. 06. 2025.
Accepted for publishing 13. 06. 2025.